

«Актуальные проблемы и перспективы развития науки и образования - 2026»

Материалы международной
научно-практической конференции

09.04.2026

Редакционная коллегия:

Доктор экономических наук, профессор Морозов С.А.
Доктор философии педагогических наук (PhD), доцент, Мухаммадиев К.Б.
Доктор социологических наук, доцент Смирнова Т.В.
Доктор технических наук, доцент Хайдарова С.

«Актуальные проблемы и перспективы развития науки и образования - 2026»
материалы международной научно-практической конференции (09.04.2026 г.,
Казань) Отв. ред. Смирнова Т.В. – Издательство ЦПМ «Академия Просвещения»,
Казань
2026.

Сборник содержит научные статьи и тезисы ученых Российской Федерации и других стран. Излагается теория, методология и практика научных исследований в области информационных технологий, экономики, образования, социологии.

Для специалистов в сфере управления, научных работников, преподавателей, аспирантов, студентов вузов и всех лиц, интересующихся рассматриваемыми проблемами.

Материалы сборника размещаются в научной электронной библиотеке с постатейной разметкой на основании договора № 1412-11/2026

© Казанский Федеральный университет, 2026
© Саратовский государственный технический университет, 2026
© Автономная некоммерческая организация "Центр развития туристических проектов и молодежных инициатив "ВОКРУГ ВОЛГИ", 2026

Kamaladin Kuronboyevich Matyaqubov
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Texnologik ta'lim kafedrası p.f.f.d(PhD) dotsent
komolodinmatyakubov87@gmail.com

O'QUVCHILARDA EMOSIONAL INTELLEKTNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning nafaqat intellektual salohiyati, balki ularning emosional rivoji ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Emosional intellekt (EQ) — bu shaxsning o'z his-tuyg'ularini anglash, boshqarish, boshqalarning hislarini tushunish hamda samarali ijtimoiy munosabatlar o'rnatish qobiliyatidir. Bugungi globallashuv davrida muvaffaqiyatga erishish ko'p jihatdan insonning aynan emosional intellekt darajasiga bog'liq bo'lib bormoqda. Shu sababli o'quvchilarda emosional intellektni shakllantirish ta'lim jarayonining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Emosional intellekt tushunchasi ilk bor psixologlar tomonidan ilmiy muomalaga kiritilgan bo'lib, keyinchalik u ta'lim sohasida keng qo'llanila boshladi. Ushbu tushuncha o'z ichiga bir nechta asosiy komponentlarni oladi: o'z-o'zini anglash, o'zini boshqarish, motivatsiya, empatiya va ijtimoiy ko'nikmalar. O'quvchilarda ushbu komponentlarni rivojlantirish ularning nafaqat o'qishdagi muvaffaqiyatiga, balki kelajak hayotidagi muvaffaqiyatiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim jarayonida emosional intellektni rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri — bu o'qituvchining roli hisoblanadi. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilar uchun emotsional namuna hamdir. U o'zining xatti-harakati, muomala madaniyati, sabr-toqati va adolatliligi orqali o'quvchilarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Agar o'qituvchi o'quvchilarning his-tuyg'ulariga e'tiborli

bo'lsa, ularni tinglay olsa va qo'llab-quvvatlasa, bu o'quvchilarda ham boshqalarga nisbatan empatiya va hurmatni shakllantiradi.

Emosional intellektni rivojlantirishda interfaol metodlar muhim o'rin tutadi. Masalan, guruhli ishlash, muhokamalar, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish kabi metodlar o'quvchilarning ijtimoiy va emosional ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday faoliyatlar davomida o'quvchilar o'z fikrini ifodalashni, boshqalarni tinglashni, turli nuqtai nazarlarni hurmat qilishni o'rganadi. Bu esa ularning emosional intellekt darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, o'quvchilarda o'z his-tuyg'ularini anglash va boshqarish ko'nikmasini rivojlantirish muhimdir. Ko'plab o'quvchilar o'z hissiyotlarini to'g'ri ifoda eta olmaydi yoki ularni boshqarishda qiynaladi. Shu sababli ta'lim jarayonida maxsus mashg'ulotlar — masalan, refleksiya, kundalik yuritish, “hislar xaritasi” bilan ishlash kabi usullar qo'llanilishi maqsadga muvofiqdir. Bu orqali o'quvchilar o'z ichki dunyosini yaxshiroq tushunadi va salbiy emosiyalarni boshqarishni o'rganadi.

Emosional intellektni rivojlantirishda ota-onalar bilan hamkorlik ham muhim ahamiyatga ega. Oila muhitida bolaga berilayotgan tarbiya uning emosional rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Agar ota-onalar bolaga mehribon, tushunuvchan va qo'llab-quvvatlovchi munosabatda bo'lsa, bu uning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ijobiy emosional holatni shakllantiradi. Shu bois maktab va oila o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash zarur.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, emosional intellekti yuqori bo'lgan o'quvchilar stressga bardoshliroq, ijtimoiy jihatdan faolroq va akademik jihatdan ham muvaffaqiyatliroq bo'ladi. Ular muammolarni konstruktiv hal etishga moyil bo'lib, nizolardan chiqish yo'llarini topa oladi. Bu esa ularning kelajakda yetuk shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarda emosional intellektni rivojlantirish — bu zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. U nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojiga, balki jamiyatning ijtimoiy barqarorligiga ham ijobiy ta'sir

ko'rsatadi. Shu sababli ta'lim jarayonida emosional intellektni shakllantirishga tizimli va ilmiy asoslangan yondashuvni joriy etish zarur.